

Nederland Leest Junior 2019

Instructie voor leesconsulenten po en vmbo

de Bibliotheek
op school

Beste leesconsulent,

November is de maand van Nederland Leest, de grootste leesbevorderingscampagne van de openbare bibliotheek, ontwikkeld door Stichting CPNB. De Bibliotheek *op school* werkt samen met Nederland Leest Junior, de educatieve component voor kinderen en jongeren van 10-14 jaar.

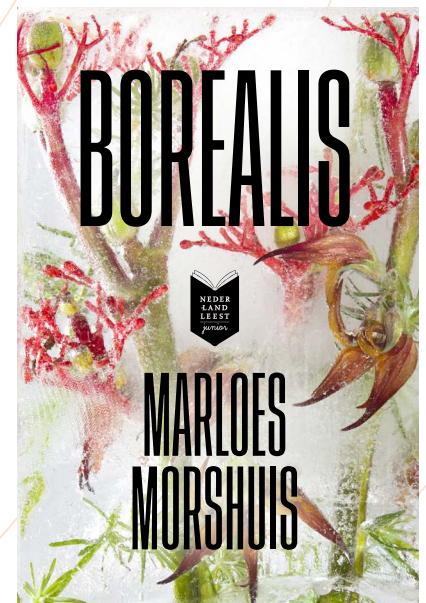
Nederland Leest zet elk jaar een thema centraal. In 2019 is dat: duurzaamheid. De campagne wil Nederland niet alleen aan het lezen zetten maar ook aan het debatteren. Daarmee sluit Nederland Leest aan bij de functie van de openbare bibliotheek als centrum voor ontmoeting en debat. Voor volwassenen is er het geschenkboek *Winterbloei*, waarin de mooiste natuurverhalen van Jan Wolkers gebundeld zijn. Dit boek wordt de hele maand november door de bibliotheken uitgedeeld aan leden en niet-leden.

Voor Nederland Leest Junior is het boek *Borealis* van Marloes Morshuis gekozen. Bibliotheken konden bij de Stichting CPNB een scholenpakket bestellen met 32 exemplaren, een lesbrief en promotiemateriaal. Het boek wordt - in een speciale editie - in november aan veel kinderen en jongeren uitgedeeld. Een mooi cadeau waarmee alle leerlingen in hetzelfde boek kunnen lezen én met elkaar kunnen praten over het boek en over het thema duurzaamheid. Thuis, in de bibliotheek én op school. Het boek is geschikt voor groep 7 en 8 en voor vmbo 1 en 2.

Met deze instructie helpen wij je om Nederland Leest Junior in te zetten binnen de Bibliotheek *op school*. Deze leescampagne past ook perfect bij deze aanpak waarin vrij lezen, voorlezen en praten over boeken belangrijke werkvormen zijn. Met Nederland Leest Junior lezen leerlingen allemaal in hetzelfde boek en over hetzelfde thema en dat maakt praten over boeken wel heel makkelijk!

Veel succes en leesplezier!

Met vriendelijke groet,
Nederland Leest Junior &
het team van de Bibliotheek *op school*

Nederland Leest Junior 2019

Instructie voor leesconsulenten po en vmbo

Materialen

Borealis van Marloes Morshuis is een ijzingwekkende ecothriller. Kinderen van over de hele wereld worden ontvoerd en naar een geheime locatie in Alaska gebracht. Daar, in de ijzige kou, worden de 'uitverkorenen' opgeleid om een dreigende klimaatramp te overleven. Maar zitten zij daar wel op te wachten? Na het lezen van dit spannende verhaal over klimaatverandering zal het gesprek over duurzaamheid in de klas makkelijk op gang komen.

Scholenpakket

Het pakket bevat 32 exemplaren van *Borealis*, een lesbrief van CPNB en promotiematerialen. Bibliotheken konden dit scholenpakket tot begin juni bestellen. De pakketten worden bij de bibliotheken afgeleverd. Je zorgt er zelf voor dat het bij de betreffende scholen komt.

Websites

www.nederlandleest.nl/junior

Voor Nederland Leest Junior is educatief materiaal ontwikkeld voor groep 7 en 8 en voor vmbo 1 en 2. De lesbrieven, digibordpresentaties en werkbladen zijn op deze website te vinden als download. In deze les van ongeveer 90 minuten leren de leerlingen om stap voor stap een mening te vormen over duurzaamheid, milieu en klimaatverandering. De lesbrief doorloopt het hele proces om een goede discussie te voeren met de klas. De stelling die centraal staat is: Kinderen zijn rolmodel voor volwassenen om milieubewust te leven.

Marloes Morshuis

Dit is de website van Marloes Morshuis, met een overzicht van haar boeken en informatie over haarzelf. Zij debuteerde in 2015 met het jeugdboek *Koken voor de keizer*. Daarna verschenen *Borealis* en *De schaduwen van Radovar* (Vlag en Wimpel 2019). In november verschijnt haar nieuwe boek *Quotum*. Eerder werkte ze onder meer als campagnecoördinator van een politieke partij, redacteur en tekstschrijver.

Suggesties

In deze instructie geven we je een aantal suggesties om Nederland Leest Junior te verbinden aan de Bibliotheek op school.

Lesbrief en werkbladen

Met de lesbrief en werkbladen op www.nederlandleest.nl/junior kunnen leraren en leesconsulenten in de klas direct aan de slag. Spreek met de leraar af welke onderdelen van de lesbrief jij voor je rekening zou kunnen nemen. Opdracht 2 in de lesbrief gaat over feiten en kennis van het klimaat. Je kunt leraren wijzen op het informatieve boek *Palmen op de Noordpool* van Marc ter Horst. Op zijn website marcterhorst.nl vind je ook nog een lesbrief. *Lezen Nou!* introduceerde dit boek met een leuke [video](#).

Introductie

Voor leesconsulenten zit de meerwaarde van hun werk vooral in een goede introductie, bijvoorbeeld als je het pakket komt brengen, of een gezellige afsluiting. Gebruik hiervoor bijvoorbeeld de suggesties in de alinea *Aan de slag*. En natuurlijk kun je je deskundigheid laten zien door verschillende werkvormen rond praten over boeken en de boekenkring op je te nemen. Kijk voor handleidingen en instructies in de toolkits (PO en VO) van www.debibliotheekopschool.nl onder Lezen. Ook de brochure *Een kwestie van lezen 12: praten over romanfragmenten* geeft goede tips voor praten over boeken.

Introduceer de titel *Borealis* bijvoorbeeld met een [360° video](#) over het noorderlicht in Alaska. Dit poollicht (Aurora Borealis) is in Alaska vaak waarneembaar in de periode van eind augustus tot en met begin april. Het moet dan wel donker zijn en een echt koude, heldere avond. Wie heeft er al gehoord over het noorderlicht en kan daarover meer vertellen?

Met een [video](#), waarin Greta Thunberg de Klimaatop 2020 in New York toespreekt, kun je het onderwerp van het boek introduceren. Ook de [video's](#) van het Jeugdjournaal over klimaatverandering zijn bruikbaar.

Marloes Morshuis kun je introduceren met het tonen van haar [website](#). *Borealis* schreef zij in de tijd van de Klimaattop 2016. *Borealis* is geschikt voor lezers vanaf groep 7.

Sluit de boekintrodactie af met het voorlezen van een fragment uit *Borealis*. Deel daarna de boeken van het scholenpakket uit. Wijs de leerlingen op andere boeken over het thema duurzaamheid, te leen in de Bibliotheek (*op school*). Zie *Verder lezen* voor titelsuggesties.

Aan de slag

Het thema leent zich uitstekend om met informatievaardigheden aan de gang te gaan. Laat leerlingen, bijvoorbeeld in tweetallen, een vraag bedenken over klimaatverandering. Bespreek welke bronnen ze kunnen raadplegen om een antwoord te vinden op de vraag. Handige websites om te bezoeken zijn bijvoorbeeld: [jeugdbibliotheek.nl](#) (dossier Natuur en Milieu), [jeugdjournaal.nl](#), [willemwever.nl](#), [docukit.nl](#) of [hetklokhuis.nl](#). Vraag welke woorden ze het beste kunnen gebruiken bij het zoeken. Denk ook aan alternatieven als broeikas effect of opwarming. Boeken zijn natuurlijk ook een betrouwbare bron om informatie te vinden. Laat het boek *Palmen op de Noordpool* zien en andere geschikte informatieboeken voor po en vmbo (zie [titellijst](#)). Als de leerlingen een antwoord hebben gevonden op hun vraag, kunnen ze die delen met de groep. Bespreek of het antwoord duidelijk genoeg is, en of er extra informatie nodig is.

Ook op het gebied van taalverwerking zijn er mogelijkheden om aan te sluiten bij het thema. Door de [Schrijverscentrale](#) en door [de Bibliotheek Den Haag](#) zijn goede lesbrieven voor het boek *Palmen op de Noordpool* gemaakt. Een andere suggestie is om leerlingen een gedicht te laten maken, n.a.v. een [filmpje](#) waarin het Noorderlicht is te zien. Haiku's worden bijvoorbeeld traditioneel gebruikt om natuurverschijnselen te beschrijven.

Een extra opdracht hierbij kan zijn: maak, naar aanleiding van de video en het gedicht, op een lichtgroen A4/A3 met zwart papier het silhouet van een skyline (bijv. bossen, iets wat in het filmpje te zien is). Gebruik zwart krijt of houtskool om de lucht zwart te kleuren. Laat delen van het papier groen, in vormen die je hebt gezien in de video. Probeer de randen van het Noorderlicht onscherp te maken.

Voor het vmbo kan het lezen van *Borealis* een goed startschot vormen voor deelname aan [De Weddenschap](#). Hierbij worden leerlingen uitgedaagd om in een half jaar tijd drie boeken te lezen. Meld je klas aan, en zorg er met *Borealis* voor dat alle leerlingen hun eerste boek gelezen hebben!

Tentoonstelling

Maak een tentoonstelling in de schoolbibliotheek bij Nederland Leest Junior: alle boeken van Marloes Morshuis en boeken met het thema duurzaamheid, milieu en klimaatverandering. In de toolkit vind je het speciale logo, de Bibliotheek *op school* doet mee aan Nederland Leest Junior, om bijvoorbeeld uit te printen op A3. Zie *Verder lezen* voor titelsuggesties.

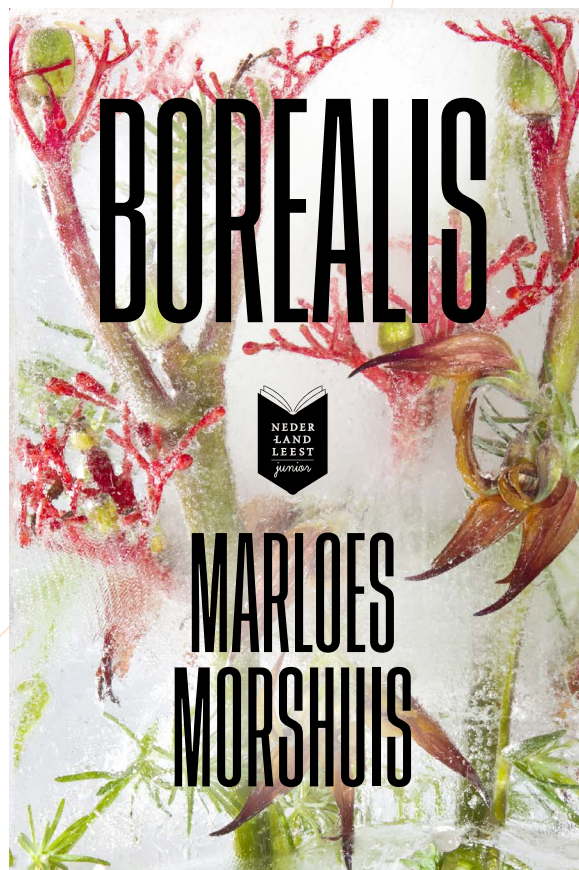
Ouders informeren

Met de poster van Nederland Leest laat je ouders het boek zien dat volwassenen tijdens de campagnemaand kunnen ophalen bij de bibliotheek: *Winterbloei*, natuurverhalen van Jan Wolkers. Geweldig als leerlingen en hun ouders in de campagnemaand november lezen over hetzelfde thema.

Een prikkelende stelling

Het is de schuld van onze ouders dat er nu een klimaatcrisis is.

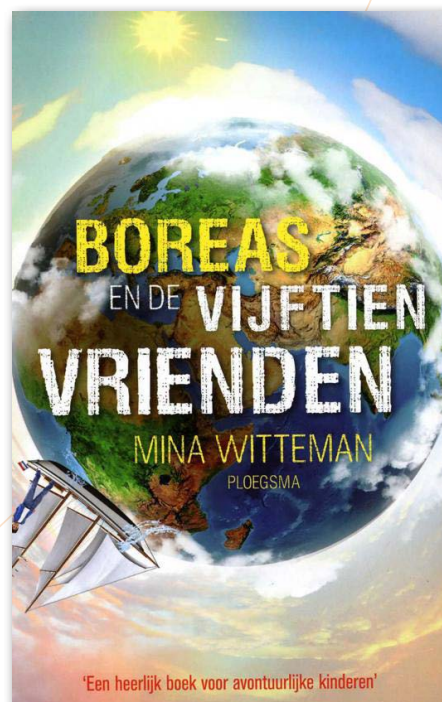
Moedig kinderen (en ouders) aan om thuis over de boeken en het thema te praten, bijvoorbeeld aan de hand van vragen. Waar gaat het boek over? Wat vind jij van het boek? Wat voor invloed heeft het boek op je mening over klimaatverandering? Hoe verschillen jullie meningen (ouder en kind) over duurzaamheid en klimaatverandering? Wat kunnen jullie thuis doen om meer duurzaam of milieubewust te leven?

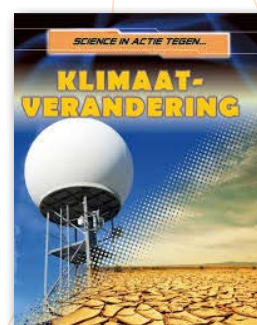
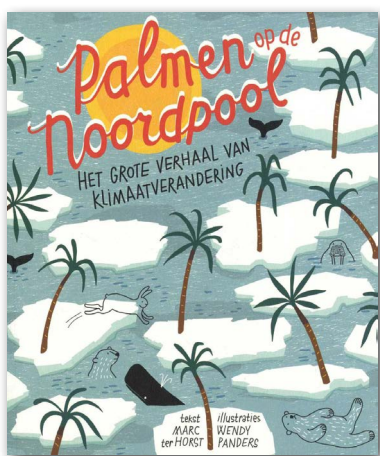
Verder lezen

Hieronder staat een overzicht van titels die aansluiten bij het thema duurzaamheid: leesboeken rond dit thema, maar ook boeken met weetjes over klimaatverandering, duurzaamheid, milieubescherming en energie. Met veel informatieve boeken, waarmee vooral jongens over de leesdrempel getrokken kunnen worden. De boeken met * zijn beschikbaar in het e-bookportal van www.onlinebibliotheek.nl. In de lijst is ook een aantal prentenboeken opgenomen, die door groep 7 of 8 voorgelezen kunnen worden aan jongere kinderen.

Titel		Auteur	7/8	vmbo
Leesboeken				
<i>Kleine ijsbeer en de verdwenen vissen</i>	A	Beer, Hans de	x	
<i>Spanning in Groenland</i>	B	Dansercoer, Dixie en Reina Ollivier	x	
<i>Donderkat en de Engel des Doods</i>	B	Goverde, Thijs	x	
<i>De (noga)l ijzingwekkende zoektocht van Herre</i>	B	Jongbloed, Marte	x	
<i>De (zeer) bloedstollende expeditie van Herre</i>	B	Jongbloed, Marte	x	
<i>De fluisterkelders</i>	B	Kuyper, Hans	x	x
<i>De ondergrondse boomgaard</i>	B	Larkin, Mat	x	
<i>Mr. Finney en de andere kant van het water</i>	A	Oranje, Laurentien van	x	
<i>Wat ik de bomen wil vertellen</i>	A	Pères-Labourdette, Enzo	x	
<i>Superjuffie in de soep*</i>	A	Schotveld, Janneke	x	
<i>Superjuffie op de Zuidpool*</i>	A	Schotveld, Janneke	x	
<i>De laatste wilde dieren</i>	B	Torday, Piers	x	x
<i>Koning van Katoren</i>	C	Terlouw, Jan	x	x
<i>Het hebzuchtgas*</i>	C	Terlouw, Jan		x
<i>Boreas en de vijftien vrienden</i>	B	Witteman, Mina	x	

Titel		Auteur	7/8	vmbo
Informatief				
<i>Plasticsoep is troep! (Estafette)</i>	614.621	Brink, Annemarie van den	x	
<i>Extreem weer (50 dingen die je moet weten)</i>	555	Claybourne, Anna		x
<i>Maak het verschil: het red onze wereld handboek</i>	614.6	Cronin, Ali	x	x
<i>Wij zijn het klimaat: een brief aan iedereen</i>	309	De Wever, Anuna		x
<i>Ga voor groen!</i>	614.6	Gogerly, Liz	x	x
<i>Palmen op de Noordpool: het grote verhaal van klimaatverandering</i>	556	Horst, Marc ter	x	x
<i>Klimaat en milieu</i>	614.62	Hunt, Jilly	x	x
<i>Science in actie... tegen klimaatverandering</i>	556	Hunter, Nick	x	x
<i>Science in actie... voor een duurzame toekomst</i>	644.9	Hunter, Nick	x	x
<i>Klimaat in beweging; onderzoek onze aarde</i>	507	Latta, Sara	x	x
<i>Het groene abc</i>	614.6	Muldrow, Henry	x	
<i>Te veel plastic: op het land en in de oceanen</i>	614.621	Owen, Ruth	x	
<i>Grijp de macht!: zo kun jij de wereld verbeteren</i>	307.4	Paul, Caroline	x	x
<i>De wonderlijke wereld van recycelen</i>	670.1	Popart studios	x	x
<i>Het grote bomenboek</i>	588.1	Socha, Piotr	x	x
<i>Het bijenboek</i>	597.81	Socha, Piotr	x	x
<i>Groene voeten</i>	614.6	Stegeman, Lotte	x	x
<i>Duurzaamheid (Informatie Junior 78)</i>	614.6	Visser-van den Brink, Truus	x	

Partners en organisatie

Stichting SPN | KB | Stichting Lezen | Stichting CPNB

de Bibliotheek op school doet mee aan

